

8. Кушнарєнко Н. Н. Документоведєніє: Учєбн. / Н. Н. Кушнарєнко. – К. : Т-во «Знєння», КОО, 2001. – 460 с.
9. Нілова І. Документознавство як наукова дисципліна / І. Нілова // Вісник Книжкової палати. – 2005. – № 4. – С. 27–30.
10. Пєлєха Ю. І. Загальне документознавство : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Ю. І. Пєлєха, Н. О. Лєміш ; М-во освіти і науки України. – Вид. 2-є переробл. і допов. – К. : Ліра, 2009. – 434 с.
11. Слободяник М. С. Документологія: Зміст. Перспективи / М. С. Слободяник // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2004. – № 4. – С. 4–9.
12. Собчук В. С. Структура загального документознавства / В. С. Собчук // Зб. навч.-метод. матеріалів і наук. ст. іст. ф-ту / Волин. держ. ун-т ім. Лєсі Українки ; голов. ред. В. К. Баран. – Луцьк, 2007. – Вип. 13. – С. 192–196.
13. Швєцова-Водка Г. Н. Общєя теорія докумєнта и книги : учеб. пособие / Г. Н. Швєцова-Водка. – М. : Рыбари ; К. : Знєння, 2009. – 488 с.

С. О. Глїбова,

*здобувач кафедри Міжнародних організації
та дипломатичної служби Інституту міжнародних
відносин Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
службовець відділу міжнародного співробітництва
Державної міграційної служби України,
м. Київ, Україна*

ДІЯЛЬНІСТЬ КУЛЬТУРНИХ ЦЕНТРІВ ЯК СКЛАДОВА КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ІТАЛІЇ

За даними міжнародної організації з дослідження культури, станом на 2013 р. налічувалося понад 450 інститутів культури. Якщо французькі, англійські та німецькі центри загальновідомі, то про роботу італійських інформації дуже мало, хоча їх зовнішньополітична активність досить помітна.

Серед українських науковців, які досліджують аспекти м'якої сили в дипломатичній практиці європейських держав варто виділити праці Кучмії О.П., Матвієнка В.М., Шинкаренка Т.І., Ковальчук Т.І. Виходячи з того, що в українській науковій думці увага до цієї теми зосереджена переважно на культурній політиці Франції, Німеччині, Великобританії та США, надзвичайно актуальним є дослідження особливостей діяльності інститутів культури Італії за кордоном.

Звичайно глобалізація міжнародних, в тому числі, культурних відносин вплинула на діяльність інститутів культури. Зменшення фінансування з боку держави призвело до появи нових акторів – фондів, через які почали фінансуватися деякі проекти. Тому поява «нових суб'єктів» культурної діяльності змусило інститути шукати шляхи розвитку та адаптуватись до нових відносин. Головною проблемою їх діяльності стала недостатність фінансування, і, як наслідок, закриття деяких установ. З метою оптимізації діяльності, Інститути культури деяких з них почали об'єднувати свої зусилля і розташовувати офіси в одному приміщенні. Це призвело до того, що інститути отримали певну автономію в своїй діяльності від уряду. Навіть більше, в тих питаннях які стосуються спільних європейських проектів, можна побачити об'єднані зусилля декількох країн. Найбільш ефективні проекти здійснюються у сфері кіно, дизайну, музики та моди. Загалом можна сказати, що незважаючи на те, що говорити про спільний «європейський інститут культури» ще рано, такі країни як Італія, Франція, Німеччина заявляють що їх національні культури є невід'ємною складовою та визначальною рисою європейської культури [2].

В цьому контексті надзвичайно ефективною виділяється діяльність Інститутів культури як головних інструментів культурної дипломатії, що проявляють свою діяльність не лише як центри поширення інформації та надання послуг, але й є осередком дослідження культури приймаючої країни. Інститути є тим місцем, де відбувається безпосередня взаємодія культури різних країн.

Діяльність інститутів культури Італії визначається законом № 401 від 22. 12. 1990 «Про реформування італійських Інститутів культури з метою поширення культури та італійської мови за кор-

доном». В цьому законі зазначається, що з метою налагодження взаєморозуміння та співпраці між країнами держава забезпечує поширення культури та італійської мови за кордоном. На МЗС покладені функції формування та визначення головних завдань зовнішньо-політичної культурної діяльності та координації діяльності між державними установами, громадськими організаціями, культурними та науковими центрами, а також контролю діяльності приватних організацій та фондів, організації закордонних виставок, конференцій та впровадження проектів з метою просування культури.

Кожного року, разом із інститутами культури у різних країнах відбувається понад 500 заходів такого характеру. Як приклад можна навести виставку, що проведено за підтримки МЗС Італії в Аддис Абебі (Ефіопія) в квітні–травні 2013р. на поширення ідеї діалогу між культурами під назвою «Від серця до серця» у приміщенні Інституту культури Італії і Ефіопії. П'ять митців з Італії та шість з Ефіопії об'єднали свої зусилля в сфері живопису, дизайну, фотографії та інсталяції щоб разом відобразити на скільки взаємопов'язаним є сучасний глобалізаційний світ [7].

Задля більш ефективної політики з поширення культури при міністерстві створено Національну комісію з поширення італійської культури закордоном. Комісія визначає загальні цілі поширення італійської культури та мови, а також напрями двостороннього та багатостороннього співробітництва, координує діяльність урядових та неурядових установ та громадських організацій [8].

З метою оптимізації своєї діяльності в галузі вивчення, дослідження та розвитку культури, викладання італійської мови, інститути можуть створювати філії в різних регіонах країни. При кожному інституті створено фонд основним завданням якого є здійснення платежів та видатків, необхідних для функціонування інституту, початкова сума якого визначається міністром культури спільно з міністром фінансів. При міністерському бюджеті розходи виділені в окрему статтю «Фонд для витрат, необхідних для функціонування та діяльності інститутів культури» [8].

Варто наголосити, що з метою налагодження продуктивних відносин з приймаючою країною при інститутах можуть діяти комітети культурного співробітництва. До числа почесних членів Комітету можуть входити діячі культури приймаючої країни, зацікавлені італійською культурою, а також провідні представники італійської громади.

Реформи 2010 р. сприяли суттєвому оновленню складу працівників закордонних установ. Тривалість перебування персоналу в інститутах за кордоном можна порівняти з роботою дипломатичного персоналу, з одного боку вона не може тривати більше восьми років поспіль, з іншого не може складати менше трьох років. Директор не може займати посаду в одній країні перебування більше шести років поспіль. Після кожного періоду служби за кордоном, служба в Італії повинна тривати не менше двох, але й не більше чотирьох років [5; 8].

Директори інститутів призначаються міністром з числа співробітників, що володіють рангом не нижче VIII і IX рівня, і мають досвід у сфері розвитку культурного співробітництва, за рекомендацією Комісії. Призначення та країна перебування директора інституту встановлюється міністром, за пропозицією Генерального директора з просування країно-системи. Для потреб інститутів за погодженням із дипломатичною установою можуть долучатися на службу громадяни країни-перебування [8].

Слугуючи дієвим механізмом налагодження двосторонніх відносин, діяльність інститутів культури позитивно впливає і на формування економічних зв'язків. Як приклад можна навести продуктивні економічні відносини Італії з такими країнами як Індія, Китай та Японія, які базуються на можливості Італії запропонувати успішну модель культурної привабливості. На підтримку просування економічної співпраці між Італією та Японією у квітні 2013 року в Токіо, за підтримки посольства та інституту культури, було проведено виставку «Леонардо, риси генія». Її головною відзнакою було те, що вперше в Японії було представлено 109 експонатів з колекції Бібліотеки Амброзіо Мілану. Політика «Ефективності в дії», яку проводять спільно МЗС з Міністерством Культури Італії, насправді виявилась демонстрацією дієвої політики Італії у Японії [6].

Головним завданням перед дипломатичними установами постає необхідність визначити найбільш дієві інструменти діяльності Інститутів культури з просування діалогу між культурами, визначити співвідношення між просто пропагуванням культури (що проявляється в організації виставок та схожих подій) та довготривалими ініціативами (мовними курсами культурними та освітніми обмінами та інш). Така діяльність пов'язана із співпрацею з НУО, суб'єктами підприємницької діяльності та освітніми колами.

Географічне розташування Інститутів культури Італії та кількість подій, які влаштовує країна відображають зацікавленість країни в тому чи іншому регіоні. На жаль, не зважаючи на те, що налагодження діалогу з країнами Середземномор'я та Близьким Сходом є одним з головних пріоритетів зовнішньої культурної політики країни, в цьому регіоні відчувається брак інструментів культурної діяльності.

Так в порівнянні з Америкою та Європою, де кількість Інститутів культури складає понад 20 і 40 відповідно, в цьому регіоні представлено лише 9 установ. На початку XXI ст. можна казати про активізацію східного Китайського напрямку. В липні 2013 року з ініціативи основних університетів Італії, що спеціалізуються на дослідженні країн Сходу Фоскарі у Венеції, «Орієнтале» в Неаполі та «Універсіта дел'ї студії» в Римі, за сприяння посольства Італії у Пекіні, Торгової палати Китаю, Фондції Італія-Китай та університету Конфуція у Венеції було започатковано освітню програму в рамках підготовки магістрів з управління, що спеціалізувалися б на керівництві підприємств, що здійснюють свою політику в рамках ведення бізнесу в Китаї. В рамках цієї трирічної програми передбачено вивчення бізнес реалій Китаю на основі п'яти великих курсів: правова база, економіка, управління, суспільний устрій та мова Китаю. Ця ініціатива запроваджена спеціально з метою більш тісної співпраці та ознайомлення з реаліями бізнесу обох країн, передбачає також, взаємне стажування. Що позитивно відображається на економічних та дипломатичних відносинах між країнами [2].

В Україні діє Італійський Інститут Культури в Києві. Метою його діяльності є поширення італійської мови та культури в Україні шляхом проведення культурних заходів, які сприяють обміну ідеями в різних галузях науки та мистецтва. За сприяння інституту відбувається співпраця з місцевими мистецькими та музейними закладами. Так, в червні 2013 року за підтримки Італійського культурного центру та Посольства Італії в Україні було проведено лекцію легенди італійського дизайну, голови дизайнерського дому «Форназетті» Барнабі Форназетті [2].

Італійський культурний центр і компанія «Артхаус Трафік» уже вшосте представили проект «Тиждень італійського кіно». В рамках фестивалю українським глядачам було представлено найяскравіші стрічки сучасного кіно Італії: «Людський капітал», «Зрозумій мене, якщо зможеш», «Ось так подружка». Такі ініціативи дозволяють приймаючій країні більше дізнатися про Італію, формують привабливий імідж країни, що опосередковано впливає і на позитивне сприйняття країни в інших сферах [3].

Отже, активна політика інститутів культури сприяє формуванню позитивного іміджу Італії на міжнародній арені, посилюючи позиції країни на міжнародних ринках. Формування позитивного образу відбувається шляхом пропагування належності до світової культурної спадщини, літератури, особливості італійських традицій. Поширення інформації про привабливість країни з точки зору скупчення великої кількості археологічних об'єктів, музеїв, церков має на меті привернути увагу і до туристичної сфери країни. Іншими словами можна сказати, що просування культури сприяє не лише підтриманню культури італійських спільнот за кордоном, але й направлене на отримання фінансового вигоди та підтримання іміджу привабливої економічно італійської моделі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зонова Т. Модернизация дипломатической службы Италии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mgimo.ru/news/experts/document168586.phtml>
2. Італійський Інститут Культури в Києві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iickiev.esteri.it/IIC_Kiev/Menu/Gli_Eventi/
3. Кучмії О.П. Використання технологій публічної дипломатії для просування інтересів держави на міжнародній арені (на прикладі Німеччини та Великої Британії) / О. П. Кучмії, А. Носенко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2008. – Вип. 78. Ч. 2. – С. 147–151.
4. Breindenbach J., Znrigh I., Danza delle culture. L'identità culturale in un mondo globalizzato. – Torino, 2000.
5. Decreto del Presidente della Repubblica 19 maggio 2010 n. 95 «Riorganizzazione del Ministero degli affari esteri, a norma dell'articolo 74 del decreto-legge 25 giugno 2008, n.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.esteri.it/MAE/normative/Normativa_Online/PrincipaliDisposizioniMAE/DPR_95_19.05.2010.pdf
6. GIAPPONE – Il "genio" di Leonardo in mostra a Tokyo [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.esteri.it/MAE/IT/Sala_Stampa/ArchivioNotizie/Approfondimenti/2013/04/20130426_tokyo_leonardo.htm
7. Heart to Heart. From Rome to Addis. Art exhibition by Italian and Ethiopian artists. April 24, 2013 – May 07, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
8. http://www.iicaddisabeba.esteri.it/IIC_AddisAbeba/webform/SchedaEvento.aspx?id=114&citta=AddisAbeba
9. La Legge 22 dic 1990 n.401 Riforma degli Istituti italiani di cultura e interventi per la promozione della cultura e della lingua italiane all'estero [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.esteri.it/MAE/IT/Politica_Estera/Cultura/Documentazione/Normativa.htm